

Rıdvan UZ
Çanakkale Milletvekili
TBMM Kâtip Üyesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye’de mevsimlik tarım işçilerinin ve çocuklarının yaşam koşullarında yaşanan sorunların nedenlerinin araştırılması; mevsimlik gezici tarım işçilerinin barınma, temiz su, elektrik, tuvalet, banyo, sağlık, ulaşım, ücret, sosyal güvenlik, kayıt dışı çalışma, iş sağlığı ve güvenliği, tarım araçları, kadın emeği, göçmen işçiler, çocuk işçiliği, çocukların eğitime erişimi, okul devamsızlığı, beslenme, aşılama, çocuk koruma, trafik kazaları, afet ve iklim riskleri karşısındaki kırılganlığı ile kamu kurumları ve yerel yönetimler arasındaki koordinasyon eksikliklerinin tespit edilmesi; mevsimlik tarım işçilerinin insana yakışır çalışma ve yaşam koşullarına, çocukların ise eğitim, sağlık, korunma ve güvenli gelişim haklarına erişimini sağlayacak etkin, adil, şeffaf ve bütüncül politikaların belirlenmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve İçtüzüğü’nün 104. ve 105. maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 09/06/2026

Rıdvan UZ
İYİ Parti Çanakkale Milletvekili

Rıdvan UZ
Çanakkale Milletvekili
TBMM Kâtip Üyesi

GEREKÇE

Mevsimlik tarım işçileri, Türkiye'nin tarımsal üretiminin görünmeyen omurgalarından biridir. Fındıktan pamuğa, kayısıdan pancara, sebzeden meyveye kadar birçok ürünün tarladan sofraya ulaşmasında onların alın teri vardır. Ancak bu emek çoğu zaman kayıt dışı, güvencesiz, düşük ücretli, sağlıksız barınma koşullarında ve çocukların eğitimden kopması pahasına yürütülmektedir. Tarlada üretilen bereketin arkasında çoğu zaman çadırda geçen ağır bir hayat vardır.

Mevsimlik gezici tarım işçiliği, yalnızca bir çalışma biçimi değil; ailece göçü, geçici barınmayı, okuldan kopuşu, sağlık riskini, ulaşım tehlikesini, sosyal dışlanmayı ve çocuk işçiliğini birlikte barındıran çok boyutlu bir yoksulluk döngüsüdür. UNICEF Türkiye'nin "Mevsimlik Gezici Tarım İşçileri ve Çocuklar için Acil Müdahale Kılavuzu"nda, mevsimlik gezici tarım işçileri ve çocuklarının yaşam ve çalışma ortamlarının iç içe olması, aileyle birlikte göç sürecine dâhil olmaları ve riskli yaşam-çalışma koşulları nedeniyle toplumun en kırılgan ve görünmez gruplarından biri olduğu belirtilmektedir.

Mevsimlik tarım işçileri çoğu zaman kendi illerinde geçim imkânı bulamadıkları için yılın önemli bölümünü farklı şehirlerde çalışarak geçirmektedir. Bu göç süreci, yalnızca yetişkinleri değil çocukları, yaşlıları, hamile kadınları ve engellileri de kapsamaktadır. Aileler kimi zaman Nisan ayından sonbahara kadar farklı ürünlerin hasadını takip etmekte; bu süreçte çadır alanlarında, tarla kenarlarında, dere yataklarına yakın bölgelerde veya altyapısı yetersiz geçici yerleşimlerde yaşamaktadır.

Bu yaşam koşullarının en temel sorunları temiz su, tuvalet, banyo, elektrik, atık yönetimi ve güvenli barınmadır. Mevsimlik tarım işçilerinin kaldığı alanlarda içme ve kullanma suyunun yetersizliği, ortak tuvalet ve banyo eksikliği, atıkların düzenli toplanmaması, elektrik altyapısının güvensizliği, haşere ve kemirgen sorunu, çadırların yağmur, sıcak, soğuk ve rüzgâra karşı korumasızlığı halk sağlığı açısından ciddi riskler doğurmaktadır. Bir ülkenin tarlasını toplayan insanların, temiz suya ve sağlıklı tuvalete ulaşamaması kabul edilemez.

Çocuklar bakımından sorun daha da ağırdır. Mevsimlik tarım işçisi ailelerin çocukları, aileleriyle birlikte göç ettikleri için eğitim yılı içinde okula düzenli devam edememekte, okul değiştirmekte, devamsızlık yapmakta veya tamamen eğitimden kopmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı'nın mevsimlik tarım işçisi ve göçer aile çocuklarının eğitime erişimi için özel modül açması, bu sorunun kamu idaresi tarafından da ayrı bir politika alanı olarak görüldüğünü göstermektedir.

Türkiye'de tarım iş kolunda çocuk işçiliği, çocuk işçiliğinin en ağır biçimlerinden biri olarak tanımlanmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı'nın mevsimlik tarımda çocuk işçiliğiyle mücadeleyle ilişkin bilgilendirmesinde, zorunlu eğitim çağındaki çocukların öğretim yılı içinde uzun sürelerle eğitimden uzak kaldığı, bu ailelerin çocuklarının önemli bir kısmının yıl içinde

Rıdvan UZ
Çanakkale Milletvekili
TBMM Kâtip Üyesi

ortalama dört ay eğitimden mahrum kaldığı ifade edilmektedir. Bu tablo, tarımsal üretimin çocukların eğitim hakkı pahasına yürütüldüğünü göstermektedir.

Çocuk işçiliği, mevsimlik tarımda çoğu zaman “aileye yardım” adı altında görünmez hâle gelmektedir. Oysa çocukların uzun saatler güneş altında çalışması, ağır yük taşıması, kesici aletlerle, tarım ilaçlarıyla, tozla, sıcakla, böceklerle ve yetersiz beslenmeyle karşı karşıya kalması fiziksel ve zihinsel gelişimlerini olumsuz etkilemektedir. Çocuk tarlada yevmiye hesabına dâhil edildiğinde yalnızca emeği değil, çocukluğu da alınmaktadır.

ILO’nun Türkiye’de yürüttüğü “Mevsimlik Tarımda Çocuk İşçiliğinin Önlenmesi Projesi”nin genel hedefi, mevsimlik tarımda en kötü biçimlerdeki çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmak olarak açıklanmıştır. Projenin amacı; ulusal ve yerel kapasiteyi güçlendirmek, risk altındaki çocuklara ve ailelerine hizmet vermek olarak belirtilmiştir. Bu durum, mevsimlik tarımda çocuk işçiliğinin ulusal ve uluslararası düzeyde öncelikli müdahale alanı kabul edildiğini ortaya koymaktadır.

ILO’nun 2025 yılı değerlendirmesinde de Türkiye’de mevsimlik fındık tarımında çocuk işçiliğiyle mücadele kapsamında yürütülen projelerin sonuçlarının değerlendirildiği belirtilmiştir. Bu çalışmalar önemlidir; ancak sorun yalnızca fındık hasadıyla sınırlı değildir. Pamuk, sebze, meyve, kayısı, pancar, narenciye, üzüm, çay ve diğer tarımsal üretim alanlarında da çocukların çalışma ve yaşam koşulları bütünlüklü biçimde araştırılmalıdır.

TÜİK’in 2025 çocuk istatistikleri, çocukların işgücüne katılımı ve okullaşma oranları gibi göstergelerin düzenli biçimde izlenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. TÜİK’in 2025 çocuk verilerinde çocuk nüfus, okullaşma, işgücüne katılım ve erken yaşta evlilik gibi başlıklar birlikte ele alınmaktadır. Mevsimlik tarım işçisi çocukların durumu ise bu genel çocuk göstergelerinin en kırılgan alanlarından biridir.

Mevsimlik tarım işçilerinin ücretleri de geçim koşulları bakımından yetersizdir. TÜİK verilerine dayalı 2026 tarihli haberlerde, 2025 yılında mevsimlik tarım işçilerinin günlük ücretlerinin bir önceki yıla göre yüzde 37,8 artarak ortalama 1.299 TL olduğu belirtilmiştir. Erkek işçilerde günlük ücretin 1.416 TL’ye, kadın işçilerde ise 1.193 TL’ye yükseldiği aktarılmıştır. Ücret artışı görülse de bu gelir; çalışma günlerinin düzensizliği, aracılık kesintileri, yol, barınma, gıda ve aile giderleri dikkate alındığında insanca yaşamaya çoğu zaman yetmemektedir.

Kadın mevsimlik tarım işçileri ayrıca ağır bir yük taşımaktadır. Kadınlar hem tarlada çalışmakta hem çadır alanında yemek, temizlik, çocuk bakımı, yaşlı bakımı ve su taşıma gibi görünmeyen işleri üstlenmektedir. Erkeklerle göre daha düşük yevmiye almaları, sosyal güvenceye erişimde daha dezavantajlı olmaları ve hamilelik, doğum, hijyen ve sağlık hizmetlerine erişim güçlüğü kadın emeğini daha kırılgan hâle getirmektedir. Tarlada aynı güneşin altında çalışan kadın daha düşük ücret alıyorsa, orada emek adaleti yoktur.

Rıdvan UZ
Çanakkale Milletvekili
TBMM Kâtip Üyesi

Tarım aracıları sistemi de bu sorunun merkezinde yer almaktadır. Mevsimlik tarım işçileri çoğu zaman işverenle doğrudan değil, aracı üzerinden ilişki kurmaktadır. İşe erişim, ücret pazarlığı, ulaşım, konaklama, çalışma süresi ve kimi zaman borç ilişkileri aracılar üzerinden şekillenmektedir. Bu yapı denetlenmediğinde işçiler kayıt dışılığa, ücret kesintilerine, kötü barınma koşullarına ve hak arama zorluğuna mahkûm kalabilmektedir. Tarım aracısı sistemi şeffaf, kayıtlı ve denetlenebilir hâle getirilmelidir.

Ulaşım güvenliği de mevsimlik tarım işçileri bakımından hayati bir sorundur. Her yıl farklı illere giden işçiler, kimi zaman kalabalık minibüsler, kamyonetler, traktör römorkları veya uygun olmayan araçlarla taşınmakta; trafik kazaları sonucunda ağır yaralanmalar ve ölümler yaşanabilmektedir. İşçinin emeği tarlaya varamadan yolda can veriyorsa, burada yalnızca trafik değil, çalışma hayatı ve sosyal devlet sorunu vardır.

İş sağlığı ve güvenliği mevsimlik tarım işçiliğinde çoğu zaman en zayıf halkadır. Uzun çalışma saatleri, aşırı sıcak, güneş çarpması, pestisit maruziyeti, kesici-delici aletler, ağır yük taşıma, yılan-akrep-böcek sokmaları, hijyen eksikliği ve yetersiz ilk yardım imkânları işçiler için ciddi riskler doğurmaktadır. Tarım işçiliği açık havada yapıldığı için doğal ve masum bir iş gibi görünür; oysa denetimsiz tarımsal çalışma, en ağır emek biçimlerinden biridir.

Sağlık hizmetlerine erişim de araştırılması gereken temel başlıklardandır. Mevsimlik işçilerin göç ettikleri yerlerde aile hekimliği kaydı, aşı takibi, gebe izlemi, bebek ve çocuk sağlığı hizmetleri, kronik hastalık takibi, acil sağlık hizmeti, ruh sağlığı desteği ve sağlık okuryazarlığı bakımından sorun yaşadığı bilinmektedir. Çadır alanlarında yaşayan çocukların aşılarının eksik kalması, gebelerin düzenli izlenememesi ve hasta işçilerin sağlık kurumuna ulaşamaması halk sağlığı açısından risklidir.

Beslenme ve çocuk gelişimi de önemli bir başlıktır. Düşük gelir, sağlıksız barınma, temiz su eksikliği ve çalışma yoğunluğu nedeniyle çocuklar yeterli ve dengeli beslenemeyebilir. Çocukların uzun süre tarla alanlarında bulunması, eğitimden kopması, oyun ve gelişim alanlarından mahrum kalması, fiziksel ve psikososyal gelişimlerini olumsuz etkileyebilir. Çocuk için çadır alanı yaşam alanı, tarla oyun alanı, göç yolu kader olmamalıdır.

Afet ve iklim riskleri de mevsimlik tarım işçilerini daha kırılgan hâle getirmektedir. UNICEF'in acil müdahale kılavuzunda mevsimlik gezici tarım işçiliğinin kendine özgü yaşam koşullarının afet yönetiminde dikkate alınması gerektiği vurgulanmaktadır. Deprem, sel, aşırı sıcak, yangın, fırtına, salgın ve diğer krizlerde çadır alanlarında yaşayan işçiler ve çocuklar daha fazla risk altındadır.

Mevsimlik tarım işçiliğinde göçmen emeği de ayrıca incelenmelidir. Suriye başta olmak üzere farklı ülkelerden gelen göçmenler, tarımsal üretimde düşük ücretli ve güvencesiz biçimde çalışabilmektedir. Göçmen işçilerin kayıt, ücret, barınma, çocukların eğitimi, dil bariyeri ve sağlık hizmetlerine erişim sorunları, yerli işçilerle birlikte ele alınmalıdır. Emeğin milliyeti olmaz; sömürünün önlenmesi devletin görevidir.

Rıdvan UZ
Çanakkale Milletvekili
TBMM Kâtip Üyesi

Bu kapsamda mevsimlik tarım işçilerinin sayısı, göç ettikleri iller, çalıştıkları ürünler, çalışma süreleri, ücretleri, sosyal güvenlik kapsamı, tarım araçlarıyla ilişkileri, barınma alanlarının fiziki koşulları, temiz su, tuvalet, banyo, elektrik, atık, sağlık ve ulaşım hizmetlerine erişimleri Meclis tarafından bütün yönleriyle araştırılmalıdır.

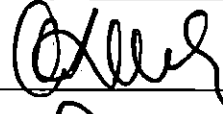
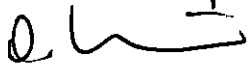
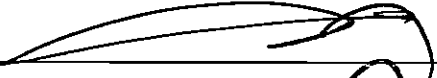
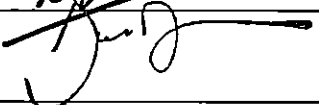
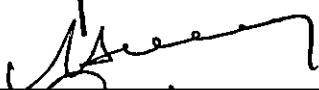
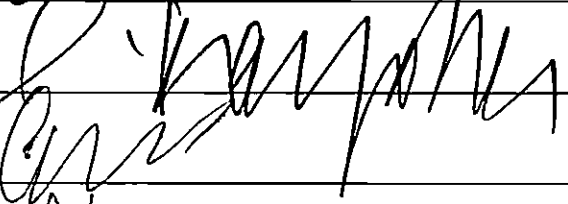
Ayrıca mevsimlik tarım işçisi çocukların yaş grupları, okula devam durumları, devamsızlık süreleri, çocuk işçiliğine katılım biçimleri, sağlık ve beslenme durumları, aşı takipleri, çocuk koruma hizmetlerine erişimleri, oyun ve sosyal gelişim imkânları, rehberlik ve psikososyal destek ihtiyaçları özel olarak incelenmelidir. Çocukların tarlada değil okulda, çadırda değil güvenli yaşam alanlarında büyümesi sağlanmalıdır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, valilikler, kaymakamlıklar, belediyeler, ziraat odaları, işverenler, tarım araçları, sendikalar, meslek örgütleri, UNICEF, ILO ve sivil toplum kuruluşları arasında kalıcı bir koordinasyon mekanizması kurulmalıdır. Mevsimlik işçilik bir ilden diğerine aktığı için çözüm de il sınırlarına hapsedilemez.

Mevsimlik tarım işçileri, bu ülkenin en ağır ama en görünmeyen emekçilerindendir. Onların topladığı ürün sofraya geldiğinde herkes görür; fakat o ürünün ardındaki çadırı, çamuru, sıcağı, yorgunluğu ve okuldan uzak kalan çocuğu çoğu zaman kimse görmez. Milletın sofrasındaki bereket, işçinin çadırındaki yoksullukla yan yana duruyorsa, bu adalet değildir.

Türkiye’de mevsimlik tarım işçilerinin ve çocuklarının yaşam koşullarının tüm boyutlarıyla araştırılması; barınma, temiz su, sağlık, eğitim, ulaşım, ücret, sosyal güvenlik, çocuk işçiliği, tarım araçları, kadın emeği, göçmen işçiler, afet ve iklim riskleri ile kurumlar arası koordinasyon eksikliklerinin tespit edilmesi; işçilerin insana yakışır çalışma ve yaşam koşullarına, çocukların ise eğitim, sağlık ve korunma haklarına erişimini sağlayacak kalıcı politikaların geliştirilmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması zorunludur.

Anayasa’nın **98’inci** ve İçtüzüğü’nün **104. ve 105.** maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

ADI VE SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZASI
Ömer KARAKAŞ	AYDIN	
Yasin ÖZTÜRK	DENİZLİ	
Yücel ARSLAN	ANKARA	
M. Emin PAĞACI	İSTANBUL	M. Emin Pağacı
AYYÜCE TÜRKER	ADANA	
Y. Selçuk TÜRKÖĞLÜ	BURSA	
Berkhanettin KOCAMAZ	MERİN	Berkhanettin Kocamaz
Turan YALDIR	AKSARAY	
Selcan TAŞCI	TEKİRDAĞ	
Şenol SUNA T	MANİSA	
Metin ERGUN	MUĞLA	M. Ergun
M. Mustafa GÜRBAN	GAZİANTEP	
Burak DALGIN	BALIKESİR	
Hüsnü KIRKPINAR	İZMİR	
Yavuz AYDIN	TRABZON	
Hasan TOKTAŞ	BURSA	
Mehmet AKALIN	EDİRNE	
Leffülch KAYALAR	YOZGAT	
A. Selil GİRKİN	HATAY	
A. Ferit FAKI BAĞA	ANKARA	A. Ferit Faki Bağ